

Grad Kragujevac
Služba pravne pomoći

BILTEN ZAŠTITA STARIH I NEMOĆNIH OD NASILJA U PORODICI Februar, 2008.

*POJAM PRAVNE POMOĆI, OBLICI I
SUBJEKTI PRUŽANJA PRAVNE POMOĆI*

*PROJEKAT ZAŠTITA STARIH I NEMOĆNIH
LICA OD NASILJA U PORODICI*

REPUBLIKA SRBIJA
MINISTARSTVO PRAVDE

GRAD
KRAGUJEVAC

Sida

SERBIA

Projekat je podržan od strane Fonda za pravnu pomoć kao deo projekta Stvaranje održivog i efektivnog sistema za pružanje besplatne pravne pomoći u Srbiji koji sprovodi Ministarstvo pravde Republike Srbije u saradnji sa Programom Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP).

Projekat finansira Agencija za međunarodni razvoj i saradnju Kraljevine Švedske (SIDA).

POJAM PRAVNE POMOĆI, OBLICI I SUBJEKTI PRUŽANJA PRAVNE POMOĆI

Pravna pomoć se može odrediti kao svaka profesionalna stručna delatnost usmerena na zaštitu ustavom garantovanih prava i sloboda i drugih zakonom utvrđenih prava i sloboda i drugih zakonom utvrđenih prava i interesa korisnika-pravnih i fizičkih lica.

Pravnu pomoć po prirodi i sadržaju pravne usluge čini:

1. Davanje pravnih informacija - pružanje opštih obaveštenja u vidu upućivanja korisnika na neku službu, državni organ ili pravni izvor, ali i informisanje korisnika o njegovom pravnom položaju u postupku, pravu, obavezi ili na zakonom zasnovanom interesu o kojem se u postupku odlučuje, o razlogu pokretanja postupka, pravnim posledicama koje nastupaju po njegovom okončanju i sl.

2. Davanje pravnih saveta - predlaganje potencijalnih pravnih puteva za određene pravne situacije.

3. Sastavljanje podnesaka i isprava (tužbe, žalbe, molbe, predstavke, sastavljanje ugovora, različitih izjava i iprava).

4. Zastupanje pred sudovima i drugim državnim organima - preduzimanje pravnih radnji u tuđe ime i za tuđ račun, po prethodno pribavljanom ovlašćenju.

Pravna pomoć prema subjektu koji snosi troškove može biti:

1. Plaćena pravna pomoć, gde novčanu naknadu za pruženu uslugu plaća delom i sam korisnik

2. Besplatna pravna pomoć, gde je teret snošenja troškova prebačen na nekog subjekta (pre svega državu), usled nesposobnosti korisnika da ga podnese. Besplatna pravna pomoć spada u red veoma značajnih institucija, kojim se postižu višestruki ciljevi. Jasno je samo po sebi, da se ona javlja kao jedan od instrumenata za ostvarivanje podjednakog pristupa svih građana pravosuđu, tj. pravo na pravično suđenje, a preko njih posredno i ostalih garantovanih prava i sloboda. U suprotnom bi da nema besplatne pravne pomoći siromašnim građanima ekonomska nejednakost bila nepremostiva prepreka u ostvarivanju pravne zaštite.

Iz svega gore navedenog neminovno se nameće zaključak da besplatna pravna pomoć, pored nesumnjivo individualnog značaja ima funkciju "višeg reda" u vidu omogućavanja nesmetanog funkcionisanja pravnog poretka, što je jedan od osnovnih ciljeva svake, a posebno posebno demokratske države.

Vođena svim gore navedenim ciljevima i problemima našeg društva u ovoj oblasti, a u želji da se zakonom reguliše oblast besplatne pravne pomoći Fond za besplatnu pravnu pomoć UN u saradnji sa ministarstvom pravde RS uz finansijsku podršku Kraljevine Švedske započeo je realizaciji projekta "Stvaranje efektivnog i održivog sistema besplatne pravne pomoći u RS"

Centralno mesto u pružanju pravne pomoći, pored advokata, pripada i službama pravne pomoći koje se organizuju u jedinicama lokalne samouprave.

Međutim, kako se u praksi pokazalo pravne pomoći se sastoji iz niza delatnosti međusobno različitih po stepenu složenosti, pa se postavlja pitanje učesća i drugih subjekata: pre svega naučnih ustanova odnosno nevladinih organizacija s obzirom na ogromno iskustvo koje su mnoge od njih stekle baveći se zaštitom ugroženih slojeva stanovništva.

ZAKON O LOKALNOJ SAMOUPRAVI

Jedan u nizu izvora u kojima se nalaze tragovi regulisanja pravne pomoći jeste i Zakon o lokalnoj samoupravi. Na listi ovlašćenja koje spada u tzv. izvorni delokrug opštine nalazi se i mogućnost organizovanja službe pravne pomoći. Pomenutom odredbom nije utvrđena obaveza organizovanja ovih službi, već je opštinama ostavljena sloboda da odluče da li joj je ovakva služba potrebna ili ne, pa se tako u praksi uočava velika šarenolikost rešenja u toj oblasti.

Neujednačenost proističe iz više činjenica: neke opštine imaju organizovane službe pravne pomoći a u nekima ne, a različiti su i kriterijumi kojima se građani kvalifikuju za njeno korišćenje (različiti minimum ostvarenih prihoda).

Kako zakon ne sadrži nijedno pravilo koje se odnosi na ustrojstvo tj. unutrašnju organizaciju službe pravne pomoći, to se može primetiti da su postojeće službe u tom domenu različite. Tome, svakako, treba dodati da njihovo organizovanje i uobličavanje zavisi od velikog broja faktora koji variraju od opštine do opštine, počevši od veličine teritorije, broja stanovnika, prostornih kapaciteta i finansijskih mogućnosti.

Grad Kragujevac je službu pravne pomoći osnovao pre više od 30. godina, a u današnjem obliku služba funkcioniše od 2005. godine.

SLUŽBA PRAVNE POMOĆI

Služba pravne pomoći se nalazi u holu zgrade uprave grada Kragujevca i u 8 gradskih kancelarija na teritoriji grada.

Gradska kancelarija STRAGARI – tel: 034 522 084
Gradska kancelarija STANOVO – tel: 034 310 215
Gradska kancelarija AERODROM – tel: 034 305 516
Gradska kancelarija ŠUMARICE – tel: 034 501 267
Gradska kancelarija STARA RADNIČKA KOLONIJA – tel: 034 310 056
Gradska kancelarija LEPENICA – tel: 034 305 640
Gradska kancelarija PIVARA – tel: 034 383 890
Gradska kancelarija BELOŠEVAC – tel: 034 381 447

PROJEKAT ZAŠTITA STARIH I NEMOĆNIH LICA OD NASILJA U PORODICI

Program ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) i Ministarstvo pravde RS, uz finansijsku podršku Agencije za međunarodni razvoj i saradnju Kraljevine Švedske (SIDA), započeli su projekat, podržan od strane Fonda za pravnu pomoć kao deo projekta “Stvaranje održivog i efektivnog sistema za pružanje besplatne pravne pomoći u Srbiji”

Karakter projekta je isključivo istraživački sa ciljem pronalazjenja najboljeg modela pružanja besplatne pravne pomoći na teritoriji RS.

Dugogodišnja praksa u pružanju pravne pomoći pri gradskoj upravi grada Kragujevca, kao i saradnja u ovoj oblasti sa brojnim ustanovama, službama i organizacijama, opredelila je ovu službu da projektom “Zaštita starih i nemoćnih od nasilja u porodici” konkuriše kod Fonda i dobije mogućnost da u okviru svog rada, kao i rada svojih partnera, istraži neke od mehanizama pružanja pravne pomoći, opredeljujući se za ciljnu grupu - stara i nemoćna lica na polju zaštite od nasilja u porodici, zabeleži ih kroz posebno formiranu evidenciju i odgovarajućom komunikacijom i razmenom sa fondom učestvuje u ovom jako značajnom istraživačkom procesu.

Centar za socijalni rad “Solidarnost” u Kragujevcu, kao i romska NVO “Bahtalipe” su upravo zbog svojih referenci izabrani za partnere na ovom projektu.

Uloga je Centra je da evidentira i predlaže potencijalne korisnike besplatne pravne pomoći kroz realizaciju osnovne delatnosti, socijalno i porodično pravne zaštite, ali i kroz savetodavni rad: upoznavanje korisnika sa novinama u korišćenju besplatne pravne pomoći, vidovima i načinima obraćanja Službe pravne pomoći grada Kragujevca; učestvovanje u medijskim prezentacijama radi senzibilisanja javnosti.

NVO “Bahtalipe” Kragujevac je udruženje roma koje je osnovano sa ciljem implementacije nacionalnih manjina u sve segmente društva u kojem žive, naravno uz puno očuvanje romskih običaja i identiteta te etničke grupe.

Sveobuhvatna zadatak ovog udruženja je, prema njihovim osnivačkim aktima, “izgradnja romskog čoveka, izdizanje nivoa svesti i promene unutar nje, kako na prosvetno, tako i na duhovnom planu. Jer koren svih problema ljudi, a naročito roma je neznanje, nedovoljna psihička zrelost, neupućenost i nemogućnost uključivanja u društvene tokove.”

Vođena svim ovim saznanjima o specifičnom položaju romske populacije i o njihovom stavu prema nasilju u porodici, koje se prema rečima njihovih predstavnika doživljava kao normalno ponašanje, NVO “Bahtalipe” je u okviru ovog projekta preuzela edukacionu ulogu, kroz razgovore i predavanja u romskim naseljima na teritoriji grada. Pored toga upućivala je i žrtve nasilja u Službu pravne pomoći, kako bi im se pružila sveobuhvatna pomoć-primarna i sekundarna.

***“Seti se da u svakom čoveku živi onaj isti duh koji živi u tebi , zato poštuju kao svetinju i svoju dušu i dušu svakog čoveka!”
Šopenhauer***

NASILJE U PORODICI

Zabranjeno je svako nasilje u porodici.

Nasilje je ponašanje kojim jedan član porodice ugrožava telesni integritet, duševno zdravlje ili spokojstvo drugog člana porodice.

Nasiljem u porodici smatra se:

- nanošenje ili pokušaj nanošenja telesne povrede;
- izazivanje straha pretnjom ubistva ili nanošenjem telesne povrede članu porodice ili njemu bliskom licu;
- prisiljavanje na seksualni odnos;
- navođenje na seksualni odnos ili seksualni odnos sa licem koje nije navršilo 14 godina života ili nemoćnim licem;
- ograničavanje slobode kretanja ili komuniciranja sa trećim licima;
- vređanje, kao i svako drsko bezobzirno i zlonamerno ponašanje.

ŽRTVE NASILJA

Mogu da budu svi, bez obzira na godine, pol, kulturu, ekonomski status, zdravstveno stanje!

ČLANOVI PORODICE

- supružnici ili bivši supružnici;
- deca, roditelji i ostali krvni srodnici, tazbinski srodnici, usvojena lica ili lica koja vezuje hraniteljstvo;
- lica koja žive ili su živela u istom porodičnom domaćinstvu;
- vanbračni partneri ili bivši vanbračni partneri;
- lica koja su međusobno bila ili su još uvek u emotivnoj ili seksualnoj vezi, odnosno koja imaju zajedničko dete ili je dete na putu da bude rođeno, iako nisu nikada živela u istom porodičnom domaćinstvu

ZAŠTO STARIJI?

Stariji osobe su izložene većem riziku usled karakteristika starijih dobi, sveopšte zavisnosti u odnosu na druge članove domaćinstva, socijalni status, izolaciju, osećaj straha od samoće i bolesti.

ZAŠTO NEMOĆNE OSOBE?

Deca, osobe sa invaliditetom ili druga lica koja usled godina života, zdravstvenog statusa, nepovoljnih porodičnih prilika, socijalne ugroženosti, često nisu u stanju da se zaštite ili ne znaju kako da se zaštite.

MERE ZAŠTITE

Protiv člana porodice, koji vrši nasilje, sud može odrediti jednu ili više mera zaštite od nasilja u porodici:

- izdvajanje naloga za iseljenje iz porodičnog stana ili kuće, bez obzira na pravo svojine, odnosno zakupa nepokretnosti;
- izdavanje naloga za useljenje u porodični stan ili kuću, bez obzira na pravo svojine, odnosno zakupa nepokretnosti;
- zabranu približavanja članu porodice na određenoj

udaljenosti;

- zabrana pristupa u prostoru oko mesta stanovanja ili mesta rada člana porodice;
- zabrana daljeg uznemiravanja člana porodice;

POSTUPAK ZA ZAŠTITU

Postupak je pokreće tužbom pred Opštinskim sudom na čijem području ima prebivalište ili boravište član porodice prema kome je nasilje izvršeno.

Tužbu može podneti sama žrtva nasilja, zakonski zastupnik, organ starateljstva i javni tužilac.

Postupak je naročito hitan. Prvo ročište se zakazuje u roku od 8 dana od dana prijema tužbe.

UKOLIKO PRIMETITE

- neobjašnjive i česte fizičke povrede;
- promene uobičajenog ponašanja;
- znake depresije;
- socioekonomske promene u statusu;

UČINITE SLEDEĆE

Otvoreno pitajte

Razgovarajte

Sačuvajte privatnost

Ispoštujte želju i volju žrtve nasilja

REZULTATI PROJEKTA

U toku projekta nosilac projekta je pružio i primarnu i sekundarnu pravnu pomoć, dok su partneri na projektu pružali samo primarnu pravnu pomoć. Nosioci projekta su primili ukupno 156 stranaka, urađeno je 25. Tužbi i preuzeto je 20 zastupanja. 7 postupaka je pravosnažno presuđeno tako što je usvojen tužbeni zahtev. Doneto je 7 rešenja kojima se utvrđuje povlačenje tužbe. Jedan postupak je okončan, zaključena je glavna rasprava, ali još uvek nije doneta odluka, a u šest predmeta postupak je u toku. Jednu stranku po tužbi je zastupao partner Centar za socijalni rad "Solidarnost" iz Kragujevca i tu je doneta presuda kojom je usvojen tužbeni zahtev.

U toku trajanja projekta sprovedene su sledeće aktivnosti iz oblasti medijske kampanje: održana je konferencija za štampu na kojoj je javnosti predstavljen započeti projekat, urađeni su prilozima za sve tri gradske televizije, odštampani su flajeri i memorandumu na kojima su štampane tužbe koje su pisane u daljem toku informativnih aktivnosti. Otvoren je i internet sajt na adresi www.pravna-pomoc.org i konačno za završetak projekta predviđeno je štampanje ovog biltena i završna konferencija za štampu na kojoj će biti predstavljeni rezultati rada na projektu.